

အသုံးနည်းလာသည့် တောင်သမန်ရွာမှ အရပ်သုံးစကားများ

မြင့်လှိုင်*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစကားပြောနယ်ရှိ အရပ်သုံးကဏ္ဍလာ အသုံးနည်းလာသည့် တောင်သမန်ရွာ အရပ်သုံးစကားများ လေ့လာချက်စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ အသုံးနည်းလာသည့် တောင်သမန်အရပ်သုံးစကားများကို မပျောက်ကွယ်မီ အချိန်မီ မှတ်တမ်းတင်လိုရင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာတင်ပြရာတွင် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းနည်းကို အဓိကထား၍ ချဉ်းကပ်ကာ လေ့လာထားပါသည်။ ဤစာတမ်းကို ပြုစုရာတွင် တောင်သမန် စကားသုံး နာမ်စကားလုံးများနှင့် ကြိယာစကားလုံးများကို အလေ့လာခံအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ဤသို့လေ့လာခြင်းဖြင့် အသုံးနည်းလာသော တောင်သမန်အရပ်သုံးစကားများ ကွယ်ပျောက်လာတော့မည့် အခြေအနေကို တွေ့ရှိလာရပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် ရတနာပုံတက္ကသိုလ်အနီးရှိ တောင်သမန်စကား လေ့လာသူတို့အတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - တောင်သမန်ဒေသ၊ အရပ်သုံးစကားလုံး၊ နာမ်အသုံး၊ ကြိယာအသုံး၊ ဓလေ့သဘာဝ။

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် အသုံးနည်းလာသည့် တောင်သမန်အရပ်သုံးစကားများကို လေ့လာတင်ပြထားသည့် စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။

ယင်းသို့ လေ့လာတင်ပြရာတွင် စကားလုံးတို့ကို အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ယင်းစကားလုံးနှင့် ပတ်သက်သော လူမှုဝန်းကျင်ကိုပါ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

တောင်သမန်ခလေ့သုံးစကားလုံးများကို မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းသည် တောင်သမန်၏ ဓလေ့ထုံးစံများကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်းဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် လွန်ခဲ့သည့် အနှစ်(၂၀)ဝန်းကျင်မှစ၍ အသုံးနည်းလာသည့် ပျောက်ကွယ်စပြုလာသည့် စကားလုံးများကို မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

* ဒေါက်တာ၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာပေအဖွဲ့၊ ဗန်းမော်တက္ကသိုလ်

၁။ အသုံးနည်းလာသည့် တောင်သမန်ရွာ အရပ်သုံးစကားများ

အသုံးနည်းလာသော တောင်သမန်အရပ်သုံး စကားများဟူသည် တောင်သမန် ဒေသရှိ တောင်သမန်ဆီမီးထွန်း၊ ထန်းတော၊ အိုးဘိုဟူသော ရွာများမှ ပြောဆိုလေ့ ရှိကြသော စကားများအနက် အသုံးနည်းလာသည့် ပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်နေသည့် စကားများကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အရပ်သုံးစကားဟူသည်-

“စာသုံးမဟုတ်ဘဲ ရပ်ရွာထဲတွင် လူအများ ပြောဆိုနေသော စကား”^၁

ဟု မြန်မာအဘိဓာန်တွင် တွေ့ရသည်။ အရပ်သုံးစကားဟူသည် ရပ်ရွာထဲတွင် ပြောလိုသည့်စကားကို တိုက်ရိုက်ပြောသည့် စကားများ ဖြစ်သည်။ တင်စားခြင်း ခိုင်းနှိုင်းခြင်း အနည်းငယ်သာ တွေ့ရပါသည်။

တောင်သမန်ဒေသသည် ကုန်းမြင့်လေးတွင် တည်ရှိပါသည်။ ယင်းကုန်းမြင့်လေး များသည် တောင်ပူစာလေးများသဖွယ်ဖြစ်ပြီး သမန်းမြက်များလည်း ပေါက်ရောက် ကြသည်။ သမန်းမြက်များပေါက်သည့် တောင်လေးများဖြစ်သောကြောင့် တောင်သမန်းဟု ခေါ်ဆိုရာမှ တောင်သမန် ဖြစ်လာရသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ ယခုတိုင်ပင် ယင်းတောင်သမန် ကုန်းမြင့်လေးများသည် ရေမည်မျှ တိုးသည်ဖြစ်စေ ရေမရောက် နိုင်ပါ။ သမန်းမြက်များလည်း နေရာအနှံ့၌ပင် ပေါက်ရောက်လျက် ရှိကြပါသည်။ ယင်းနေရာသည် တောင်သမန်ရွာ၏ တောင်ဘက်ဆုံးရှိနေရာများ ဖြစ်ပါသည်။

အသုံးနည်းလာသော တောင်သမန်အရပ်သုံးစကားများကို လေ့လာတင်ပြ ရာတွင် နာမ်စကားလုံးများနှင့် ကြိယာစကားလုံးများ ဟူ၍ (၂)ပိုင်း ခွဲကာ လေ့လာ တင်ပြပါမည်။

၁၊ ၁။ အသုံးနည်းလာသည့် တောင်သမန်ရွာ အရပ်သုံးနာမ်စကားလုံးများ

အသုံးနည်းလာသော တောင်သမန်အရပ်သုံး နာမ်စကားလုံးများကို လေ့လာ တင်ပြရာတွင် ဂေါ်ဂစ်၊ စစ်သူကြီး၊ တောကောင်၊ မီနေကတ်၊ မြေပဲညှပ်၊ ဝတ်ခွက်၊ သိမ်နီ၊ ဥပုသ်ဇရပ်၊ အောက်လမ်း၊ အင်းဘတ် ဟူသော နာမ်အသုံးများဖြင့် လေ့လာတင်ပြပါမည်။

^၁ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၄၁၉။

ဂေါ်ဂစ်- တောင်သမန်ဒေသတွင် ဆက်သွယ်ရေးအတွက် လှည်းနှင့် လှေကိုသာ အားကိုးရပါသည်။ တောင်သမန်အင်း ရေရှိသောအချိန်၌ ငှက်ပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့် တည်ဆောက်ထားသည့် ငှက်လှေများကို အသုံးပြုရပါသည်။ ယင်းငှက်လှေများ လှော်ခတ်သည့်အခါ ဂေါ်ဂစ် ဟူသော အသံမြည်ပါသည်။ ယင်းအသံကို အစွဲပြု၍ ငှက်လှေများကို ဂေါ်ဂစ်ဟု ခေါ်ကြပါသည်။ သာဓက- ‘ညနေဆည်းဆာချိန်များ ဂေါ်ဂစ်လေး စီးလိုက်ရရင် သိပ်အရသာရှိတာပဲ။’ ဂေါ်ဂစ်ကို ငါးဖမ်းရာတွင် အသုံးပြုလေ့ မရှိပါ။ တောင်သမန်အင်း အရှေ့ဘက်ထိပ်၊ အနောက်ဘက်ထိပ် သွားလာရေးအတွက်သာ အသုံးပြုကြပါသည်။ ဂေါ်ဂစ်ကို ယခုအခါ ငှက်လှေဟုသာ ခေါ်ဆိုကြပါတော့သည်။

စစ်သူကြီး- စစ်သူကြီးဟူသည် လယ်လုပ်သားတို့၏ အလုပ်သမားခေါင်းဆောင်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သာဓက- ‘စစ်သူကြီးထံ သွားပြီး ကောက်စိုက်သမ (၁၀)ယောက်လောက် ပေးဖို့ ပြောရဦးမယ်’ ကောက်စိုက်ရာတွင်ဖြစ်စေ၊ လယ်ရိတ်ရာတွင်ဖြစ်စေ လိုအပ်သော အလုပ်သမား ရရှိရန်အတွက် စစ်သူကြီးထံ သွားရောက်ပြီး လိုအပ်သည့် ပမာဏနှင့် နေ့ရက်ကို အတိအကျ ပြောရပါသည်။

စစ်သူကြီးအတွက်ကိုမူ (၁၀)ဦးလျှင် တစ်ဦးပို၍ လယ်ရှင်က ရှင်းပေးရသည်များ ရှိသကဲ့သို့ လယ်ရိတ်ရာတွင် စစ်သူကြီးအတွက် ကောက်လှိုင်း (၅)လှိုင်း သို့မဟုတ် (၁၀)လှိုင်း ရိတ်ပေးရသည်လည်း ရှိပါသည်။ စစ်သူကြီး၏ဂုဏ်ရည်မှာ စကားပြေပြစ်အောင် ပြောတတ်ခြင်း၊ မိမိစကား ကတိတည်အောင် ပြောဆိုခြင်းဟူသော ဂုဏ်ရည်များ ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါတွင် စစ်သူကြီး ဟူသော အသုံးနည်းသွားပြီး လယ်ရှင်ကိုယ်တိုင်ပင်လျှင် လယ်လုပ်သူများထံ သွားရောက်၍ တိုက်ရိုက်ခေါ်ယူလာကြပါသည်။

တောကောင်- တောကောင်ဟူသည် ကျားကိုသာ ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ တောင်သမန်နယ်သူနယ်သားတို့သည် တောင်သမန်ဘိုးဘိုးကြီးနတ်ကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်ကြသည်။ ဘိုးဘိုးကြီးက တောင်သမန်နယ်ကို စောင့်ရှောက်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဘိုးဘိုးကြီးသည် ကျားကိုက်၍ သေဆုံးရသောကြောင့် ‘ကျား’ တံဆိပ်ပါသော ပစ္စည်းများကိုသာမက ကျားဟူသော အသံကိုပင် မကြားလိုကြောင်း ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ကျားတံဆိပ် ဝယ်မိပါက ထုံးတို့ခြင်း၊ တံဆိပ်ကို ဖျက်ပစ်ခြင်းများ ပြုလုပ်လေ့ ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ကျားကို တောကောင်ဟု ခေါ်ဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ သာဓက- ‘တောကောင်ပါတဲ့ တံဆိပ်တွေ ထုံးတို့ထားနော်’ တောင်သမန်နယ်သူနယ်သားတို့သည် ရွေးချယ်ခွင့်ရပါက ကျားတံဆိပ်ကို လက်ရှောင်လေ့ ရှိကြသည်။

မီးနေကတ်- ယခင်က တောင်သမန်ဒေသ၌ သား၊ သမီး မွေးဖွားရာတွင် ဖွားလှကြားကိုသာ အားကိုးရပါသည်။ မွေးဖွားရာတွင် ကိုယ်ဝန်သည်တို့သည် မိမိအိမ်တွင်သာ မွေးဖွားလေ့ ရှိကြပါသည်။ မွေးဖွားသည့်အချိန်တွင် အသုံးပြုရန် အတွက် ဝါးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော အလျား ခြောက်ပေ၊ အနံ့ သုံးပေခွဲခန့် ရှိသော ဝါးကြမ်းပြင် (ဝါ) ဝါးကွပ်ပစ် အနိမ့်ကို ကြိုတင်၍ ပြုလုပ်လေ့ ရှိကြပါသည်။ ယင်းကွပ်ပစ်ကို မီးနေကတ်ဟု ခေါ်ပါသည်။ သာဓက- 'မြမြအတွက် မီးနေကတ် ပြင်ပြီးပြီလားအေ့' မီးနေကတ်ကို အသုံးပြုပြီးသောအခါ ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်းမရှိဘဲ ရွာနောက်ဖေးတွင် ပစ်လေ့ ရှိကြပါသည်။

မြေပဲညှပ်- တောင်သမန်အင်းရေကျချိန်တွင် လယ်ရှင်များ၌ မုရင်းစိုက်ပြီး ယာများ၌ မြေပဲကို အဓိကထား၍ စိုက်ကြရပါသည်။ မြေပဲစိုက်ပျိုးရန် မျိုးစေ့ကို အသုံးပြုရန်အတွက် မြေပဲတောင့်ကိုသာ ဝယ်ကြသည်။ ယင်းမြေပဲတောင့်ကို အဆန် ရရန်အတွက် အခွံနွှာရသောအခါ မြေပဲညှပ်ကို အသုံးပြုကြပါသည်။ သာဓက- 'ငါ့မြေပဲညှပ်ကလေး ဘယ်ရောက်နေပါလိမ့်' မြေပဲညှပ်ကို ထန်းပလပ် မစိုမခြောက်ဖြင့် ပြုလုပ်ရပါသည်။ (၉) လက်မ၊ (၁၀)လက်မခန့်ရှိသော ထန်းပလပ်ကို အလယ်မှ ခေါက်ချိုးချိုး၍ ရရှိနိုင်အောင် ပြုလုပ်ရသည်။ မြေပဲညှပ်၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ အင်္ဂလိပ် အက္ခရာ ဗွီပုံသဏ္ဍာန် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းမြေပဲညှပ်၏ အတွင်းတွင် မြေပဲသီးတောင့်ကို အထက်အောက်ထားကာ အစွန်းနှစ်ဖက်မှ အလိုက်သင့်ဖိခြင်းဖြင့် မြေပဲတောင့်ကို အခွံနွှာနိုင်ပါသည်။ ယခုအခါတွင် မြေပဲစိုက်တောင်သူများသည် မြေပဲတောင့်ကို မဝယ်ကြတော့ဘဲ မြေပဲဆန်ကိုသာ ဝယ်ကြတော့သဖြင့် မြေပဲညှပ်မှာ ကွယ်ပျောက် ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဝတ်ခွက်- ဝတ်ခွက်ဟူသည် ဆွမ်းဟင်းထည့်ရန်အတွက် ရွံ့စေးနှင့် ပြုလုပ် ထားသည့် မြေခွက်ငယ်လေးများ ဖြစ်ပါသည်။ ဘုရားဝတ်တက်ဝတ်ပြုရင်း ဆွမ်းတော် တင်သည့်ခွက် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝတ်ခွက်ဟု ဆိုဟန်ရှိပါသည်။ သာဓက- 'အိုးဘိုရွာ သွားပြီး ဝတ်ခွက်လေးတွေ သွားဝယ်မလို့' ယင်းဝတ်ခွက်များကို ဝါတွင်းကာလ ဥပုသ်နေ့များတွင် ဥပုသ်ဇရပ်သို့ ဆွမ်းဟင်းများ ပို့ဆောင်ရန်နှင့် တစ်နှစ်တစ်ခါ ကျင်းပသော ဆွမ်းတော်ကြီးလောင်းပွဲများတွင် အသုံးပြုကြပါသည်။ ဝတ်ခွက် ပြုလုပ်ခြင်းကို အိုးဘိုရွာ၌သာ အများဆုံး တွေ့ရပါသည်။ ဝတ်ခွက်အစား ယခု အခါတွင် စတီးလ်ခွက်အသေးများကို အသုံးပြုကြပါသည်။ စတီးလ်ခွက်များကိုမူ ဝတ်ခွက်ဟု မခေါ်ကြတော့ဘဲ ဆွမ်းဟင်းခွက်ဟု ခေါ်ဆိုကြတော့သည်။

သိမ်နီ- သိမ်နီဟူသည် ပြုပျက်နေသည့် သိမ်ဟောင်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။ အုတ်ခဲ၊ အုတ်နီခဲအရောင်ကို အစွဲပြု၍ သိမ်နီဟု ခေါ်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သာဓက- 'သိမ်နီနားက လူပြတ်တယ်နော် အဖော်လေးနဲ့ သွားကြ' ယခုအခါတွင်မူ သိမ်နီများ ပြုပြင်ပြီးဖြစ်၍ အကောင်းပကတိဖြစ်နေသောကြောင့် သိမ်နီဟု မပြောကြတော့ဘဲ သိမ်ဟူသာ ဆိုကြပါတော့သည်။

ဥပုသ်ဇရပ်- တောင်သမန်ဒေသတွင် ဝါတွင်းကာလ၌ ရွာသူရွာသားများ စုပေါင်း၍ (၈)ပါးသီလ (၉)ပါးသီလကို ဆောက်တည်ကြပါသည်။ လူအများ ဥပုသ် သီလယူနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ တည်ဆောက်ထားသည့် အဆောက်အဦးကို ဥပုသ်ဇရပ်ဟု ခေါ်ကြပါသည်။ သာဓက- 'ဥပုသ်ဇရပ်သွားပြီး သီလယူကြရအောင်' ယခုအခါတွင် အခြားဒေသများကဲ့သို့ ဓမ္မာရုံဟူသာ ခေါ်ဆိုကြတော့သည်။

အောက်လမ်း- အောက်လမ်းဟူသည် တောင်သမန်အင်းအတွင်း၌ ရေမရှိသော အခါ တံတားအနီးရှိ မြေလမ်းကို ခေါ်ဝေါ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သာဓက- 'ငါတို့က တံတားပေါ် လာတာမဟုတ်ဘူး။ အောက်လမ်းက ပြန်ခဲ့တာ' တံတားအောက်တွင် ရေမရှိဟု ဆိုသော်လည်း ယခုလက်ရှိ ကွန်ကရစ်တိုင်များရှိသည့် နေရာများတွင်မူ ရေအမြဲတမ်း ရှိပါသည်။ ယင်းရေရှိသည့် နေရာများတွင် အနောက်ဖက်မှ ကပ်မကျီး တံတားနှင့် အရှေ့ဘက်မှ နင်းကြမ်းတံတားတို့ ရှိကြပါသည်။ ယင်းတံတားနှစ်ခုကို ဖြတ်၍ ဦးပိန်တံတား အရှေ့ဘက် အနောက်ဘက် ဆက်သွယ်ထားသည့်လမ်းကို အောက်လမ်းဟု ခေါ်ပါသည်။ တောင်သမန်အင်းတွင် ရေအမြဲတမ်း ရှိနေသောကြောင့် အောက်လမ်းဟူသော အသုံးနည်းလာကြသည်။

အင်းဘတ်- တောင်သမန်ဘက်တွင် အင်းခိုင်ဟုခေါ်သော အင်းပိုင်များ ရှိသော်လည်း ဝမ်းစာအတွက် အင်းအတွင်း၌ ငါးခိုးဖမ်းသည့်သူများလည်း ရှိကြ ပါသည်။ အင်းဘတ်ဟူသည် အင်းအတွင်း၌ လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုကာ ငါးခိုးဖမ်းသူများ မရှိအောင် ကာကွယ်ရသူများ ဖြစ်ပါသည်။ အင်းကိုပတ်၍ သွားလာနေရသူ ဖြစ်သောကြောင့် အင်းပတ်ဟု ခေါ်ရာမှ အင်းဘတ်ဟု ဖြစ်လာရပါသည်။ သာဓက- 'ပိုက်တွေ အမြန်ရုတ်ထားကြ အင်းဘတ်တွေ လာနေပြီ' အင်းဘတ်များသည် အမျိုးသားများသာ ဖြစ်ပါသည်။ အများသောအားဖြင့် ကုန်းပေါ်သို့ ရောက်သွားသော ပိုက်များကို အင်းဘတ်များက လိုက်၍ သိမ်းလေ့မရှိပါ။ သွားရောက်၍ သိမ်းပါက ပြဿနာဖြစ်သည်သာ များကြသည်။ ထို့ကြောင့် အင်းဘတ်များက ကုန်းပေါ်တွင် ဖမ်းဆီးခြင်းကို လက်ရှောင်ကြသည်။

အထက်ပါ နာမ်အသုံးများသည် အသုံးနည်းလာသည့် တောင်သမန်အရပ်သုံး စကားများ ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ၂။ အသုံးနည်းလာသည့် တောင်သမန်ရွာအရပ်သုံး ကြိယာစကားလုံးများ

အသုံးနည်းလာသည့် တောင်သမန်အရပ်သုံး ကြိယာစကားလုံးများကို လေ့လာတင်ပြရာတွင် ကောက်ကြီးတက် မုရင်းတက်၊ ကောက်လှိုင်းရိုက်၊ စပါးလှေ၊ စာခြောက်၊ ဆေးရိုးထု ဆေးရိုးကြိတ်၊ ဆွမ်းတော်ကြီးခံ၊ ဒင်းဒေါင်ခေါက်၊ မန်ကျီး ပွေးထိုး၊ မန်ကျီးရွက်သပ်၊ ရေကြည်တောက်၊ ရေကြည်သုံး၊ ရွှေရည် ငွေရည်လောင်း၊ ဝှေးထိုး၊ အထက်ရေတိုး အောက်ရေတိုး ဟူသော ကြိယာအသုံးများဖြင့် လေ့လာ တင်ပြပါမည်။

ကောက်ကြီးတက် မုရင်းတက်- ဟူသော စကားကို တောင်သမန်ဒေသတွင် အချိန်ကာလကို ဖော်ညွှန်းသည့်နေရာတွင် အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ကောက်ကြီးတက် မုရင်းတက်ဟူသည် ကောက်ကြီးစပါးပေါ်ချိန်၊ မုရင်းစပါး ပေါ်ချိန်ကို ရည်ညွှန်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သာဓက- ‘ဒို့ရွာမှာက ကောက်ကြီးတက်ချိန် မုရင်းတက်ချိန်ဆိုရင် အလှူအတန်းပေါ့ပါ့ဗျာ’ ကောက်ကြီးစပါးကို မိုးဦးတွင် စိုက်ပြီး၊ ပြာသို-တပို့တွဲလတွင် သိမ်းကြသည်။ သူဌေးများနှင့် အသင့်အတင့် သုံးနိုင်သူ များသာ အများသောအားဖြင့် စားကြသည့်ဆန် ဖြစ်ပါသည်။ မုရင်းစပါးကို တောင်သမန်အင်းတွင်သာ စိုက်ကြပါသည်။ တောင်သမန်အင်း ရေကျချိန်ဖြစ်သော နတ်တော်-ပြာသိုလ၌ စိုက်ကြပါသည်။ အလွန်အေးသောအချိန်၌ စိုက်ကြပြီး အပူလွန်ကဲသော တန်ခူး-ကဆုန်တို့တွင် ရိတ်သိမ်းရပါသည်။ ရိတ်သိမ်းချိန်တွင် မိုးဦး လေဦးဖြစ်သောကြောင့် စပါးခင်းများ ပျက်စီးမှုများနှင့်လည်း ကြုံရပါသည်။ မုရင်းတောင်သူတို့သည် နွေမိုးဆောင်း ရာသီဥတု သုံးပါးစလုံး၏ ဒဏ်ကိုခံရသည် သာမက အပျက်အဆီးပိုများသောကြောင့် လူအား ငွေအား လွန်စွာပင် ပင်ပန်းကြ ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မုရင်းတောင်သူကြီးတို့သည် ဒုက္ခနှင့်ရင်း၍ ရလာသော ကောက်ဦး ကောက်ဖျားများကို ဆွမ်းလောင်းလေ့ ရှိကြပါသည်။ ယင်းမုရင်းဆွမ်း အလှူကို ခံယူရန် ရဟန်းသံဃာတို့သည်လည်း မုရင်းတောင်သူတို့ အကျိုးရှိရန် အလို့ငှာ ရှိရင်းစွဲ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ တို့ထက် ပို၍ပြည့်စုံအောင် ကြိုးစား အားထုတ်ပြီးမှ အလှူခံလေ့ ရှိကြသည်။

သားရေး သမီးရေး၊ လှူရေးတန်းရေးများ ရှိသောအခါတွင် မုရင်းတက်ချိန် ကောက်ကြီးတက်ချိန်ကို ရွေးချယ်လေ့ ရှိကြပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မုရင်း

စပါးပေါ်ချိန်၊ ကောက်ကြီးစပါးပေါ်ချိန်သည် ငွေပေါ်ချိန်ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချိန်များတွင် တောင်သမန်ဒေသ၌ ယခင်က အလှူအတန်းပေါ်ချိန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကောက်လှိုင်းရိုက်- ကောက်လှိုင်းရိုက်ခြင်းဟူသည် ကောက်လှိုင်းများကို သစ်တုံးပေါ်တွင် ဖြစ်စေ၊ ထန်းသားဖြင့်ပြုလုပ်သော စာကျင်းကို မှောက်လျက်ဖြစ်စေ တလင်းအတွင်းထားကာ ကောက်လှိုင်းထုံးကို အရင်းမှကိုင်ပြီး အဖျားနှင့်ရိုက်ကာ စပါးခြွေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ သာဓက- ‘ကောက်လှိုင်းရိုက်တာ ၁၀၀ကို ၅ကျပ် ရတယ်ဗျာ’ ကောက်လှိုင်းရိုက်ခြင်းကို အမျိုးသားများသာ ရိုက်လေ့ရှိကြပါသည်။ ယခုအခါတွင် စပါးခြွေသည့်စက်များ ပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် ကောက်လှိုင်းရိုက်ခြင်းမှာ အသုံးနည်းလာပါသည်။

စပါးလှေ့- ရိတ်သိမ်းပြီး စပါးများကို သန့်စင်စေရန်အတွက် စပါးလှေ့ ရသည်လည်း ရှိပါသည်။ စပါးလှေ့ခြင်းဟူသည် စပါးသိမ်၊ စပါးဖျင်းများနှင့် အောင်မြင်သော စပါးများ သီးခြားဖြစ်စေရန်အတွက် သဘာဝလေ၏ အကူအညီဖြင့် ပြုလုပ်ကြရသည်။ သာဓက- ‘လေလေးလာခိုက် စပါးလှေ့ကြရအောင်လား’ စပါးလှေ့သူသည် ၃၊ ၄ ပေ မြင့်သော အရပ်မှ မတ်တပ်ရပ်ကာ စပါးများကို မြေကြီး ပေါ်သို့ ဖြေးညှင်းစွာ ချပေးရပါသည်။ ထိုအခါ အောင်မြင်သော စပါးများသည် အောက်သို့ကျသော်လည်း စပါးသိမ်၊ စပါးဖျင်းများမှာ လေနှင့်ရာသို့ပါ သွားရစေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စပါးလှေ့ခြင်းကို မူရင်းစပါးပေါ်ချိန်သာ ပြုလုပ်လေ့ ရှိကြပါသည်။ စပါးလှေ့သည့်စက်များ ပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် စပါးလှေ့ခြင်း အသုံးမှာ နည်းလာရ ပါသည်။

စာခြောက်- မူရင်းလယ်များစိုက်ပျိုးပြီး ရင့်မှည့်ချိန်ဖြစ်သော သကြွန်တက်ချိန်တွင် မူရင်းစပါးကိုစားမည့် မူရင်းစာများ ရောက်လာပြီး အစုလိုက် အပြုံလိုက် လာ၍ စားသောက်ကြပါသည်။ ယင်းစာများ ခြောက်လှန်းခြင်းကို စာခြောက်သည်ဟု ခေါ်ပါ သည်။ သာဓက- ‘စာခြောက်ရတာ အသံတွေကို ဝင်လှပေါ့ဗျာ’ သံပုံးကို တီးရ သကဲ့သို့ ပါးစပ်မှလည်း ခြောက်ရခြင်းသည် စာခြောက်သူ၏ အဓိကအလုပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ တောင်သမန်အင်းအတွင်းရှိ လယ်များသာ စာခြောက်လေ့ရှိပြီး အခြား လယ်များ၊ ကောက်ကြီးလယ်များတွင် စာခြောက်လေ့ မရှိပါ။

ဆေးရိုးထု ဆေးရိုးကြိတ်- ဆေးရိုးဟူသည်

“ဆေးပေါ့လိပ်တွင်ထည့်ရန် နုတ်နုတ်စင်းပြီး ထောင်းထားသော ဆေးရိုးအစစ် သို့မဟုတ် အခြားသစ်သား တစ်မျိုးမျိုး”^၁

ဟု မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်တွင် တွေ့ရသည်။ သို့သော် တောင်သမန်ဒေသတွင် ဆေးလိပ်တွင်ထည့်ရန် နုတ်နုတ်စင်းထားသည်မှာ ဥနဲသား ဖြစ်ပါသည်။ ဥနဲသား ဆိုသော်လည်း ဥနဲကိုင်း ကျပ်လုံးခန့်ကိုသာ အဓိကထားကြောင်း သိရပါသည်။ အခေါက်များ ကွာသွားအောင် အခွန်နှာပြီး ဥနဲကိုင်းများကို ကွဲအက်သွားအောင် တူနှင့် ထုခြင်းကို ဆေးရိုးထုခြင်းဟု ခေါ်ပါသည်။ ယင်းထုပြီး ဆေးရိုးများကို နွားစာစင်း သကဲ့သို့ နုတ်နုတ်စင်းခြင်းကို ဆေးရိုးကြိတ်သည်ဟု ခေါ်ပါသည်။ သာဓက- ‘နေမပူခင် ဆေးရိုး ကြိတ်ထားဦးမှ’ အများသောအားဖြင့် ယင်းလုပ်ငန်းကို ထန်းတောရွာတွင် အများဆုံး တွေ့ရပါသည်။ ယခုအခါတွင် အလုပ်အကိုင် ပေါများလာပြီ ဖြစ်သဖြင့် ဆေးရိုးထု၊ ဆေးရိုးကြိတ်ခြင်း လုပ်ငန်းများ မရှိတော့ပါ။

ဆွမ်းတော်ကြီးခံ- ဝါတွင်းကာလ အဖိတ်နေ့များတွင် ရပ်ကွက်အတွင်းရှိ လူငယ်ဖြစ်စေ၊ လူလတ်ဖြစ်စေ နှစ်ဦးကထမ်းပိုးကာ ဆွမ်းတော်ကြီးခံထွက်ရပါသည်။ သာဓက- ‘ဆီမီးထွန်းက ဆွမ်းတော်ကြီးခံတွေ့ပါဗျာ’ ဆွမ်းတော်ကြီးခံရာ၌ ဆွမ်းဆန် ကိုသာ လှူဒါန်းရုံမျှမက သစ်သီးများ၊ ငွေများ အနည်းငယ် လှူဒါန်းလေ့ ရှိကြ ပါသည်။ ဆွမ်းတော်ကြီးခံသူများသည် မိမိရွာရှိ အိမ်တိုင်းတွင်သာမက အခြားရွာများ သို့လည်း မိမိဆန္ဒ၊ လုံ့လအလျောက် ဆွမ်းတော်ကြီးဆန် ခံခွင့်ရှိပါသည်။ ဆွမ်းတော်ကြီးခံသူများသည် အမျိုးသားများသာ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဆွမ်းတော်ကြီး ခံရာတွင် ရရှိသည့် ဆန်များကို ဆွမ်းတော်ကြီးထမ်းသူတို့က ကာလပေါက်ဈေး ထက်ဝက်ဖြင့် ဝယ်ယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ယင်းရရှိလာသော ငွေကို သီလပေးဆရာတော်ထံ လှူလေ့ ရှိကြပါသည်။

ဒင်းဒေါင်ခေါက်- ဒင်းဒေါင်ခေါက်ခြင်းဟူသည် တောင်သမန်အင်းအတွင်းရှိ ခြံပုတ်များ၊ ကျူတောများမှ အောင်းနေသော ငါးများကို အပြင်သို့ ထွက်လာစေရန် ပုန်းများကို တီးရ၊ ခေါက်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သာဓက- ‘ဒင်းဒေါင်ခေါက်နေတာ အသံတွေကို ဆူပွက်လို့’ ဒင်းဒေါင်ခေါက်ခြင်းကြောင့် ထွက်လာသော ငါးများကို ပိုက်များ၊ ကွန်များဖြင့် အလွယ်တကူ ဖမ်းယူလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဒင်းဒေါင် ခေါက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဒင်းဒေါင်ခေါက်ခြင်းကို အမျိုးသားများက ညအချိန်သာ

^၁ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၇၉၊ ၁၁။

ပြုလုပ်လေ့ ရှိပါသည်။ ငါးဖမ်းသည့် စနစ်များ ပြောင်းသွားသဖြင့် ဒင်းဒေါင် ခေါက်ခြင်း အသုံးများ နည်းလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မန်ကျီးပွေးထိုး- မန်ကျီးပွေးထိုးဟူသည် မန်ကျီးပင်မှ အပွေးအခေါက် အခြောက်များကို လုံဖြင့်ထိုးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သာဓက- ‘ငါက မန်ကျီးပွေးထိုးမယ်၊ မင်းက မန်ကျီးပွေးကောက် ဟေ့’ ရရှိလာသော မန်ကျီးပွေးများကို ထင်းအလို့ငှာ အသုံးပြုကြပါသည်။ မန်ကျီးပွေးသည် မီးကျည်းအား လွန်စွာကောင်းသောကြောင့် ချက်ရေးပြုတ်ရေးတွင် အားထားရသောအရာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ရရှိသော မန်ကျီးပွေးများကို အရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်ခြင်း မရှိကြပါ။ မိမိအိမ်အတွက်သာ ရည်ရွယ်၍သာ မန်ကျီးပွေးထိုးကြပါသည်။ ယခုအခါတွင် မန်ကျီးပွေးထိုးအစား မီးသွေးက ဝင်ရောက်လာပြီ ဖြစ်ပါသည်။

မန်ကျီးရွက်သပ်- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆောင်းရာသီ၌ မန်ကျီးရွက်နုများ မရရှိနိုင်ပေ။ သို့သော်လည်း နွေဦးရာသီထိအောင် မစောင့်နိုင်တော့ဘဲ ဆောင်းတွင်း ကာလမှာပင် မန်ကျီးရွက်နုများ ရရန်အတွက် ရွက်ဟောင်းများကို သပ်ပေး၊ ခြွေပေးခြင်းကို မန်ကျီးရွက်သပ်သည်ဟု ခေါ်သည်။ သာဓက- ‘မနက်ခင်း မန်ကျီးရွက် သပ်ပြီးမှ ရေချိုးတော့မယ်’ ယင်းသို့ သပ်ပေးခြင်းအားဖြင့် မန်ကျီးရွက်နုများကို ရရှိစေပါသည်။ တောင်သမန်ဒေသတွင် မန်ကျီးပင်ပေါသည့်အတွက် မန်ကျီးရွက် သပ်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးကြသည်လည်း ရှိပါသည်။ မန်ကျီးရွက်သပ်ခြင်းကို အမျိုးသား များကသာ ပြုလုပ်လေ့ ရှိကြပါသည်။ မန်ကျီးရွက်ခူးခြင်းကို အမျိုးသမီးများက ခူးလေ့ရှိကြပါသည်။ ယခုအခါတွင် တောင်သမန်ဒေသ၌ စီးပွားရေး ကောင်းလာ သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အလုပ်အကိုင် ပေါများလာသောကြောင့် လည်းကောင်း မန်ကျီးရွက်သပ်ခြင်းလုပ်ငန်း မရှိတော့ပါ။

ရေကြည်တောက်- တောင်သမန်ဒေသရှိ ကလေးသူငယ်များသည် တောင်သမန်အင်း အတွင်း၌ ရေချိုးရင်း ကစားကြသည်လည်း ရှိကြပါသည်။ ရေငုပ်၍ ပြေးသောသူ များကို လိုက်၍ ဖမ်းကြရပါသည်။ စတင်၍ လိုက်ဖမ်းရမည့်သူကို ရွေးချယ်ရာတွင် ရေပေါ်၌ လက်ညှိုးကို မပေါ်တပေါ်ထားကာ အားစိုက်၍ ရေထဲသို့ တောက်ရပါသည်။ ယင်းသို့တောက်ခြင်းကို ရေကြည်တောက်ဟု ခေါ်ဆိုကြပါသည်။ သာဓက- ‘ကဲ ကစားကြရအောင် ရေကြည်တောက်ကြရအောင်ဟေ့’ ရေကြည်တောက်ရာတွင် အောင်မြင်သော အသံမှာ ‘ပလုံ’ ဟူသော မြည်သံကို ပီပီသသ ကြားရပါသည်။ မအောင်မြင်သော အသံမှာ ‘ဘတ်’ဟူသော အသံကိုသာ ကြားရပါသည်။ ယခု အခါတွင် အင်းအတွင်း၌ ကစားခြင်းမျိုး နည်းသွားပြီ ဖြစ်ပါသည်။

ရေကြည်သုံး- တောင်သမန်ဒေသရှိ ကလေးများသည် တောင်သမန်အင်းအတွင်း၌သာ ယခင်က ရေချိုးကြသည်။ ကမ်းစပ်တွင်သာ ရေချိုးရသောကြောင့် ရေမှာကြည်လင်မှု နည်းသကဲ့သို့ သန့်ရှင်းမှုလည်း နည်းပါးသည်။ ထို့ကြောင့် အားရအောင် ရေချိုးပြီးသောအခါ ကမ်းစပ်နှင့် ခပ်လှမ်းလှမ်းသို့ ရေကူးသွားလာကာ ရေကြည်ရေသန့်ကို ချိုးကြပါသည်။ ယင်းသို့ ချိုးခြင်းကို ရေကြည်သုံးသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ သာဓက- ‘ကဲ ပြန်ကြရအောင် ရေကြည်သုံးကြရအောင်ဟေ့’ ရေကြည်သုံးပြီးသောသူသည် နောက်ထပ် ချိုးခြင်းမရှိဘဲ ကမ်းစပ်ပေါ်သို့ အလျင်အမြန် တက်လေ့ ရှိကြပါသည်။

ရွှေရည်ငွေရည်လောင်း- တောင်သမန်ဒေသရှိ တောင်သူဦးကြီးများသည် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးရာတွင် နွားကိုသာ အားထားရပါသည်။ ထို့ကြောင့် တောင်သူများ နွားဝယ်နိုင်ခြင်းသည် ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာပင် ဖြစ်သည်။ နွားဝယ်သည့်နေ့တွင် နွားဝယ်လာသူက ရေခွက်တွင် အကြွေစေ့များ၊ ရွှေများကိုထည့်ပြီး နွားအား ရေလောင်း၊ ရေဖျန်းကြခြင်းကို ရွှေရည်ငွေရည်လောင်းသည်ဟု ခေါ်ဆိုကြပါသည်။ သာဓက- ‘ဘကြီးဘိုက နွားဝယ်လာပြီး ရွှေရည်ငွေရည်လောင်းဖို့ ပြင်ဆင်နေတယ်’ ရွှေရည်ငွေရည်လောင်းကြခြင်းကို တောင်သမန်ဒေသတွင် ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာ ကိစ္စတစ်ရပ်အဖြစ် ဝမ်းသာအားရ ပြုလုပ်ကြပါသည်။ ရွှေရည်ငွေရည်လောင်းပြီးသည်နှင့် ပိုက်ဆံ ကျလေ့ ရှိပါသည်။

ဝူးထိုး- ဝူးထိုးခြင်းဟူသည် အင်းဘတ်လှေ မြင်သည်နှင့်တပြိုင်နက် လုပ်ဖော် ကိုင်ဘက် အချင်းချင်း အော်ဟစ်အချက်ပေးခြင်းကို ဝူးထိုးသည်ဟု ခေါ်ပါသည်။ ဝူးထိုးသံကြားသည်နှင့်တပြိုင်နက် ရေလုပ်သားတို့သည် မိမိတို့ သွယ်တန်းထားသည့် ပိုက်ကို အမြန်ရုတ်သိမ်းကာ ကမ်းစပ်သို့ အမြန်ပြေးကြရသည်။ သာဓက- ‘ဝူးထိုးသံကြားတယ် ပိုက်တွေအမြန်ရုတ်ကြဟေ့’ ညပိုင်း ဝူးထိုးသည့်အခါတွင် အသံတစ်ခုတည်းသာမက ဓာတ်မီးထိုး၍လည်း ဝူးထိုးကြပါသည်။ ယခုအခါတွင် ရေလုပ်သားများသည် အင်းဒိုင်၏ ခွင့်ပြုချက်ကိုယူကာ ဖမ်းယူနိုင်ပြီဖြစ်သဖြင့် ဝူးထိုးခြင်းအသုံးမှာ နည်းလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ရေတိုး အောက်ရေတိုး- နယုန်လဝန်းကျင်တွင် တောင်သမန်အင်းအတွင်း၌ ရေများတိုးလာကြပြီ၊ တက်လာကြပြီ ဖြစ်ပါသည်။ တောင်သမန်၏ အရှေ့ဘက် တောင်တန်းကြီးမှ စီးဆင်းလာသောရေများ တောင်သမန်အင်းအတွင်းသို့ ဝင်လာခြင်းကို အထက်ရေတိုးခြင်းဟု ခေါ်ပါသည်။ အောက်ရေတိုးခြင်း ဟူသည်မှာ ဧရာဝတီမြစ်အတွင်းမှ ရေများသည် စစ်ကိုင်း၊ မန္တလေးလမ်းရှိ တံတားဖြူတံတားမှ

ဖြတ်ကာ တောင်သမန်အင်းအတွင်း ဝင်လာခြင်းကို ခေါ်ပါသည်။ ‘အထက်ရေတိုး နေချိန်မှာ အောက်ရေကထောက်လိုက်တော့ အင်းအတွင်းမှာ ရေများ ဖွေးသွားတာပေါ့’ ဟူသော စကားသည် တောင်သမန်နယ်သားတို့ ပြောဆိုလေ့ရှိသော လက်သုံး စကားများ ဖြစ်ကြပါသည်။ တောင်သမန်အင်းတွင် ရေအမြဲတမ်းရှိနေသောကြောင့် အထက်ရေတိုး အောက်ရေတိုး ဟူသောအသုံးမှာ နည်းသွားပြီ ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါ ကြိယာစကားလုံးများသည် အသုံးနည်းလာသော တောင်သမန် အရပ်သုံး စကားများပင် ဖြစ်ပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းတွင် ရေလုပ်သားသုံးများဖြစ်သော အင်းဘတ်၊ ဒင်းဒေါင်ခေါက်၊ ဂူးထိုး ဟူသော အသုံးများကို တွေ့ရပါသည်။ ဒင်းဒေါင်ခေါက်၊ ဂူးထိုး ဟူသော အသုံးများမှာ ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပါသည်။ အင်းဘတ် ဟူသော အသုံးမှာ ကျန်နိုင်ဖွယ် ရှိပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ငါးခိုးဖမ်းသည့်သူများ မရှိတော့သည့်တိုင် အင်းကို လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုနေရသောသူများ ကျန်ရှိနေသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

စိုက်ပျိုးရေးသုံးအဖြစ် မြေပဲညှပ်၊ ကောက်ကြီးတက်၊ မုရင်းတက်၊ စစ်သူကြီး၊ ကောက်လှိုင်းရိုက်၊ စပါးလှေ့၊ စာခြောက်တို့ကို တွေ့ရပါသည်။ မြေပဲညှပ်ဟူသော အသုံးမှာ ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် တောင်သူလယ်သမား များသည် အချိန်မပေးနိုင်တော့ခြင်း၊ လုပ်သားများ ရှားပါးခြင်းကြောင့်ဟု ဆိုနိုင် ပါသည်။ ကောက်လှိုင်းရိုက်ခြင်း၊ စပါးလှေ့ခြင်းဟူသော အသုံးများမှာလည်း ပျောက်ကွယ် သွားနိုင်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် လက်မှုလယ်ယာမှ စက်မှုလယ်ယာသို့ ပြောင်းလာသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ကောက်ကြီးတက်၊ မုရင်းတက်နှင့် စစ်သူကြီး ဟူသော အသုံးမှာ အသုံးပြန်၍ တွင်လာနိုင်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် တောင်သမန်အင်းအတွင်း၌ မုရင်းစပါးများ၊ ယခင်ကကဲ့သို့ပင် ပြန်လည်၍ စိုက်ပျိုး နိုင်သော အခြေအနေ ရှိနေခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

အင်းကိုအခြေတည်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော စကားများအဖြစ် အောက်လမ်း၊ ရေကြည်တောက်၊ ရေကြည်သုံး၊ အထက်ရေတိုး၊ အောက်ရေတိုးဟူသော စကားများကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့အနက် ရေကြည်တောက် ရေကြည်သုံး အသုံးတို့မှာ အသုံးနည်းရုံမျှမက ပျောက်ကွယ်နေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ အောက်လမ်းဟူသော စကားမှာ ပျောက်ကွယ်နေသော်လည်း တောင်သမန်အင်းအတွင်း၌ ရေလှောင်ထားခြင်း မရှိတော့ ပါက ပြန်လည်၍ အသုံးတွင်လာနိုင်ပါသည်။ အထက်ရေတိုး အောက်ရေတိုး ဟူသော

အသုံးမှာ အသုံးနည်းသွားသော်လည်း ပျောက်ကွယ်သွားခြင်း မရှိနိုင်ပါ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် တောင်သမန်အင်းအတွင်း၌ ရေတိုးချိန်သည် အခါရာသီ အားလျော်စွာ ရှိနေသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

အဆောက်အဦးသုံးများအဖြစ် သိမ်နီ၊ ဥပုသ်ဇရပ် ဟူသော အသုံးများမှာ ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် သိမ်နီများအား ပြုပြင်ပြီးခြင်း၊ ဥပုသ်ဇရပ်အစား ဓမ္မာရုံများ အစားထိုးဝင်ရောက်လာခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ရပ်ရွာလုပ်ငန်းသုံးစကားများအဖြစ် ဆေးရိုးထု ဆေးရိုးကြိတ်၊ ဝတ်ခွက်၊ မန်ကျီးပွေးထိုး၊ မန်ကျီးရွက်သပ်တို့ကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းစကားအားလုံးမှာ ကွယ်ပျောက်သွားနိုင်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရတနာပုံတက္ကသိုလ်ကြီး ပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ပေါ်ပေါက်လာသောကြောင့်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

တောင်သမန်နယ်တွင် လူတန်းစားအစုံ နေထိုင်ကျက်စားလာသည့်အတွက် တောကောင် ဟူသော အသုံးမှာ အသုံးနည်းပါးလာပြီ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း တောင်သမန် နယ်သူ နယ်သား စစ်စစ်များက ကျားဟူသော စကားရပ်အစား တောကောင်ဟူသာ အစဉ်ထာဝရ သုံးမြဲ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တောကောင် ဟူသော စကားသုံးမှာ ပျောက်ကွယ်သွားခြင်း မရှိနိုင်ပါ။

ရွှေရည်ငွေရည်လောင်း၊ ဆွမ်းတော်ကြီးခံ၊ မီးနေကတ်၊ ဂေါ်ဂစ် ဟူသော အသုံးများမှာ ကွယ်ပျောက်သွားနိုင်ပါသည်။ လူအများသည် စက်ပစ္စည်းကိုသာ ဝယ်ယူလာသောကြောင့် ရွှေရည်ငွေရည်လောင်း ဟူသော အသုံးမှာ ကွယ်ပျောက်သွားနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆွမ်းတော်ကြီးခံဟူသော အသုံးတွင် ဆွမ်းလုံးသည် ဝင်ရောက်လာခြင်း၊ ဂေါ်ဂစ်ဟူသောအသုံးတွင် ငှက်လှေ ဟူသော အသုံး ခိုင်ခိုင်မာမာ ဝင်ရောက်လာခြင်းကြောင့် ဆွမ်းတော်ကြီးခံ၊ ဂေါ်ဂစ် ဟူသော အသုံးမှာ ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပါသည်။ ကျေးလက်ဆေးပေးခန်းများ ပေါ်လာခြင်း၊ ဆေးရုံဆေးခန်းများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းတို့ကြောင့် မီးနီကတ် ဟူသော အသုံးမှာ ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပါသည်။

ခြံ၍ဆိုရသော် အရပ်သုံးစကားများသည် အလုပ်အကိုင်၊ အသုံးအဆောင်၊ ပတ်ဝန်းကျင် ပြောင်းလဲသွားပါက ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်သည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ယုံကြည်မှုနှင့်ပတ်သက်သော စကားသုံးများမှာ မည်သည့်အခါတွင်မျှ ပျောက်ကွယ်သွားခြင်း မရှိနိုင်ပါ။

နိဂုံး

အသုံးနည်းလာသည့် တောင်သမန်အရပ်သုံး စကားလုံးများကို လေ့လာတင်ပြ ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ အသုံးထူးသော တောင်သမန်စကားသုံးများကို ဆက်လက် သုတေသနပြုရန် ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- မြန်မာစာအဖွဲ့။ ၁၉၇၉။ *မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်၊ အတွဲ(၂)*။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ ၂၀၀၈။ *မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ် (၃-ကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ နေလင်းပုံနှိပ်တိုက်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူများ

- ဦးဗိုလ်၊ တောင်သမန်ရွာ (၂၅.၁၂.၂၀၁၃)
- ဒေါ်အုန်းမေ၊ ဆီမီးထွန်းရွာ (၂.၁.၂၀၁၄)
- ဦးဝင်းမောင်၊ ထန်းတောရွာ (၅.၁.၂၀၁၄)
- ဒေါ်စန်းဝင်း၊ အိုးဘိုရွာ (၁၅.၁.၂၀၁၄)